

Людмила Бабій

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
аспірантка (Україна)

e-mail: liudababii024@gmail.com

ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-6182-6701>

Політика румунської окупаційної влади щодо залучення до співпраці сільського населення Вінниччини в роки Другої світової війни

Анотація. Метою статті є висвітлення політики румунської окупаційної влади щодо залучення до співпраці сільського населення Вінниччини в роки Другої світової війни. Показано формування стосунків румунської окупаційної адміністрації з місцевим населенням та розкрито форми залучення мешканців краю до співпраці. **Методологічною основою дослідження** є поєднання загальнонаукових методів, таких як методи аналізу й синтезу та спеціально-історичних методів, зокрема історико-типологічного й історико-системного методів з принципами історизму, системності та всебічності. **Наукова новизна статті** полягає у тому, що вперше в українській історіографії робиться спроба охарактеризувати політику румунської окупаційної влади щодо залучення до співпраці сільського населення Вінниччини в роки Другої світової війни. Аналізуються причини, які спонукали місцеве населення на такий крок та визначаються шляхи, за допомогою яких, румунська окупаційна влада реалізовувала свою політику на окупованій території. **Висновки.** Виконання головного завдання румунської окупаційної адміністрації на території Трансністрії, зокрема Вінниччини, покладене на неї нацистською Німеччиною – економічна експлуатація краю, потребувало залучення в цей процес місцевого населення. Справедливо визнати той факт, що певна частина українського селянства на початковому етапі румунської окупації йшла на співпрацю, сподіваючись на покращення свого життя за нової влади й уникнення репресій, які відбувались в краї в радянські часи. За таких обставин, не всіх мешканців окупованих територій слід визначати як свідомих колаборантів. Реалізуючи політику залучення українських селян Вінниччини до співпраці, румунська окупаційна влада в своїй діях спиралась на пропаганду, використовуючи наслідки здійснення в українських землях двадцятилітньої більшовицької політики, сподівання населення на відродження українського життя й утворення української держави та бажання людей вижити в складних умовах війни. В окупованих районах румунська адміністрація застосувала ненасильницький (акцентуючи на репресіях більшовицької влади, активно використовуючи пропаганду та підкуп населення) та насильницький (використовуючи примус) методи по відношенню до населення Вінниччини.

Ключові слова: Друга світова війна, Вінниччина, Трансністрія, встановлення румунського окупаційного режиму, колабораціонізм.

Постановка проблеми. В період встановлення румунського окупаційного режиму на території Вінниччини нова влада намагалась залучити населення до реалізації політики «нового порядку» на щойно окупованих землях, праці в місцевій українській адміністрації та роботи у сільському господарстві. Варто з'ясувати й розкрити складові політики румунської окупаційної влади задля залучення українського населення до співпраці.

Аналіз джерел та останніх досліджень. В українській історіографії проблемою колаборації населення з окупаційною адміністрацією займались науковці О. Потильчак (Потильчак, 1997), В. Шайкан (Шайкан, 2005). Тема співпраці з окупаційною владою є складовою дослідження В. Кучера та О. Потильчака (Кучер В., Потильчак О., 2011). Однак вказані дослідники або загально писали про проблему колаборації, або про колаборацію місцевого населення з німецькою адміністрацією. Частково торкнулися теми співпраці населення з румунською владою у своїх роботах науковці С. Боган (Боган С., 2012) та С. Гальчак (Гальчак С., 2018). Про румунську пропаганду на окупованих територіях йдеться у першому томі історичного нарису «Україна у Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст.» (Лисенко О. (ред.), 2010).

Однак тема співпраці місцевого населення з румунськими окупаційними органами в українському селі на Вінниччині, причини співпраці та методи для її залучення, ще не ставала проблемою окремого наукового дослідження, а вказані вище наукові роботи лише фрагментарно відтворюють заявлену автором тему.

Мета статті. Стаття присвячена аналізу періоду окупації території України румунськими загарбниками у роки Другої світової війни та з'ясуванню політики румунської окупаційної влади

.....
щодо залучення мешканців українського села на Вінниччині до співпраці, визначення форм і методів роботи окупаційної адміністрації з місцевим населенням для її реалізації.

Виклад основного матеріалу. Із вступом Румунії у Другу світову війну на боці нацистської Німеччини українські землі стали об'єктом її територіальної та економічної експансії. Румунія прагнула на повну використати матеріальні й людські ресурси краю. Для цього окупаційна влада потребувала максимального залучення місцевого населення на всіх рівнях. Тому потрібно було, спираючись на факти життєвого досвіду місцевого населення, залучити його до співпраці.

В історіографії для характеристики співпраці місцевого населення з окупаційною владою використовується термін «колабораціонізм». Зазвичай його використовують із політичним забарвленням та пов'язують з ідеологічними переконаннями населення, яке пішло на співпрацю з окупантом. Однак такий підхід, у даному випадку, оминає своєю увагою економічну та побутову сфери, в яких проявляється колаборація. Економічний колабораціонізм проявляється у господарській співпраці з окупаційною адміністрацією. Проте визначити шляхи економічного колабораціонізму в українському селі досить складно, у зв'язку з попередньою більшовицькою владою, яку також варто вважати окупаційною для населення. Тому варто зауважити, що, у випадку українського села, економічний колабораціонізм виходить з політичного, а політичний має економічні й соціальні чинники. Враховуючи це, щодо колабораціонізму на Вінниччині варто зупинитись на причинах, які спонукали місцеве населення загалом до такої співпраці.

Із передачею Німеччиною Трансністрії під румунське управління перед ним ставилась головна задача – економічна експлуатація краю. Тому із утвердженням на цій території окупаційної адміністрації необхідно було ефективно використати весь людський потенціал, зберегти трудові потужності підприємств промислових галузей та сільського господарства, щоб у подальшому використати його на свою користь. Для запобігання опору людей та реалізації цих планів румунській адміністрації потрібно було заручитись підтримкою місцевого населення та спонукати його до колаборації.

Одним із шляхів, що використовувала окупаційна влада для залучення населення до співпраці та налагодження між ними відносин була пропаганда. Завдяки ній планувалося залучити українців до колаборації. Німеччина одразу почала використовувати силу пропаганди на свою користь із просуванням своїх військ на схід. Розповсюджувався заклик до українського населення, авторства головнокомандувача німецької армії, в якому підкреслювалось, що Німеччина звільнила їх від насильницького панування «жидівсько-більшовицьких гнобителів», що вона веде війну не проти українського народу, а проти більшовизму, що німці прийшли в Україну як визволителі, а Україна – це територія дружнього Німеччині народу. Така пропаганда в перші дні війни мала вплив на населення України та поширювалась на території Вінниччини (ДАВіО. ф. Р-1417, оп. 1, сп. 2, арк. 26).

Активними у проведенні пропаганди були й румунські окупанти. На початку бойових дій та із ходом просування лінії фронту румунська адміністрація поширювала інформаційно-пропагандистську продукцію, зокрема, плакати й листівки. Згодом, після встановлення окупаційних органів влади, при дирекції культури губернаторства було створено спеціальний відділ преси губернаторства Трансністрія. Орган займався управлінням засобами масової інформації, керівництвом редакційних газет й друкарень. Основними засобами інформації на території Трансністрії були: радіо, кінохроніки, друковані видання, особливо газети й журнали (Лисенко (ред.), 2010, с. 430).

Переважна більшість газет видавалися румунською та російською мовами. Так, в Одесі виходило шість друкованих періодичних видань, з них дві – румунською мовою, чотири – російською і жодної газети українською мовою. У жовтні 1941 р. з друку вийшла «Одесская газета», яка видавалась як орган Одеського муніципалітету – примарії. Газета виходила із періодичністю чотири рази на тиждень. В тому ж 1941 р. видавався тижневик «Одесса». 3 травня 1942 р. газета виходила щоденно та мала неприховано наступально-націоналістичну румунську спрямованість. Влітку 1942 р. в губернаторстві для населення німецьких колоній друкувалась німецькомовна газета «Der Deutsche in Transnistrien» (Німець у Трансністрії). 3 кінця 1942 р. для репрезентації офіційної ідеології адміністрації губернаторства видавалась газета «Graiul» (Поголос). Для дітей та юнацтва видавались вечірня ілюстрована газета «Буг» та дитячий щотижневий журнал «Дитячий листок» (Лисенко (ред.), 2010, с. 430-431; Гальчак, 2018, с. 269-270).

Шпальта цих газет рясніють румунською пропагандою. У статтях писали про роль румунської армії у визволенні краю від більшовицького ярма (Одесская газета, 1941, 26 октября), критикували політику радянської влади (Одесская газета, 1941, 29 октября) та звичайно ж увага концентрувалась на вітаннях населення, у зв'язку з приходом визволителів та наголошувалось на місіонерській ролі Румунії у відродженні краю (Одесская газета, 1941, 2 ноября). Значна кількість публікацій була пронизана нацистською ідеологією. Це

особливо простежується у статтях про більшовицькі репресії, голод 1932-1933 рр., утиски більшовицькою владою православної церкви. Натомість, зазначалось, що справжні зміни відбудуться з встановленням «нового порядку». Це демонструвалось у ставленні влади до церкви та релігії. У періодичних виданнях висвітлювались заходи, що проводились у цій сфері, друкувались привітання представників румунської влади з різними релігійними святами, а у газеті «Одеса» була започаткована рубрика «Християнське життя». На Вінниччині поширювались одеські газети, оскільки на території краю румунські періодичні видання не видавались.

Місцеві префектури Вінниччини видавали агітаційні брошури з закликами до місцевого населення про надання допомоги. Префект Тульчинського повіту в брошурі від 11 листопада 1941 р. закликав людей допомогти зібрати для румунської армії вовняні рукавички, панчохи й сорочки. В брошурі наголошувалось, що «після тяжких і завзятих боїв Румунська і Німецька армії звільнили Вас – українців від тяжкого ярма більшовиків-комуністів і відкрили Вам шлях до світлого майбутнього» (ДАВіО. ф. Р-1417, оп. 1, сп. 2, арк. 1).

Роки більшовицької влади, під час яких населення краю пережило воєнний комунізм й продрозкладку, репресії й голодомори, колективізацію й розкуркулення, депортації «ворогів народу» й «буржуазних націоналістів», стали сприятливим ґрунтом для проведення успішної пропагандистської роботи окупантів. Адже прямі втрати від Голодомору через надсмертність у 1932-1934 рр. у Вінницькій області склали 545,5 тис. осіб, з яких 19,7 це міське населення, а 525,7 – сільське населення (Воловина, Плохій, Левчук, Рудницький, Ковбасюк & Шевчук, 2017, с.93-94).

Не оминуло Вінниччину й лихо Великого терору. Вінницька область, на думку вищого партійного керівництва СРСР, була однією з найбільших «контрреволюційних» областей України. Для Вінницької області були збільшені ліміти на арешт і розстріли, що були призначені до виконання з серпня по листопад 1937 р.: з 4 000 до 6 300 осіб на арешт, з 1 000 до 2 200 осіб для розстрілу, з 3 000 до 4 100 для осіб з вироком ув'язнення до таборів чи тюрем терміном від 8 до 10 років. Загалом, за період проведення на території Вінницької області масових репресивних акцій у 1937-1938 рр. було репресовано 20 001 громадян, з яких 13 475 – розстріляно (Подкур, 2012, с. 64, 69).

Німеччина та Румунія активно використовували у своїй пропаганді наслідки таких дій більшовицької влади. Для цього окупаційна влада відшуковувала місця масового захоронення людей. В ході просування німецьких військ, крім Вінниці, масові поховання з тілами закатованих людей були виявлені по всій Україні, зокрема в Перемишлі, Бібрці, Добромилі, Жовкві, Калуші, Миколаєві, Стрию, Тернополі, Чорткові, Умані (Косик, 1993, с. 107). Саме така репресивна політика радянської влади стала вагомим чинником, що вплинув на антирадянські настрої населення та накладена на це румунська пропаганда спонукала людей до підтримки німецької та румунської окупації краю на її початку. Показовим тут було ставлення людей до окупаційних військ.

У своєму звіті від 6 листопада 1941 р. капітан жандармської роти К. Ананій писав про моральний стан населення повіту Жугастру, утвореного на території Вінниччини. За його словами: «Населення висловлює задоволення тим, що вони врятувалися від комуністичного режиму, але є випадки невдоволення відсутністю окремих видів сировини та пального, а також тим, що з окремих сіл повіту румунська адміністрація відбирає тварин з колгоспів» (ДАВіО. ф. Р-2988, оп. 3, спр. 75, арк. 11). Командувач Ямпільським жандармським відділом про моральний стан населення писав так: «Українське населення явно виражає задоволення тим, що воно звільнилося від режиму, але щоразу воно виражає і свої національні почуття. В деяких місцях відкрито намагаються розпустити колгоспи й привласнити їх, співають націоналістичних пісень і домагаються незалежності України». Із причин, які впливають на незадоволення населення він виділив: «відсутність сировини, через що забирали худобу з деяких сімей; відсутність одягу, через що навіть діти не можуть йти до школи; відсутність олійних виробів, палива, якого не вистачає для більшості населення» (ДАВіО. ф. Р-2988, оп. 3, спр. 75, арк. 18).

Потрібно брати до уваги, що дані документи є трактуванням подій з точки зору окупантів, однак, як бачимо населення краю не зустрічало румунські війська як визволителів, як хотіли того окупанти. Проте у людей була надія на покращення їхнього становища після усунення більшовицького режиму.

Населення Вінниччини сподівалось на підтримку нової румунської влади і зверталось до окупаційної адміністрації по допомогу. Так, мешканка с. Тростянички Ганна Чепка 18 листопада 1941 р. просила районну управу не забирати у неї корову через її тяжке матеріальне становище, спричинене більшовицькими репресіями. Адже у 1930 р. у Ганни та її батьків більшовики забрали все майно, а їх заслали у Вологодську область. Їй одній у 1933 р. вдалося повернутися у рідне село (ДАВіО. ф. Р-1529, оп. 2, сп. 3, арк. 126). Марія Мазур з с. Северинівка 22 листопада 1941 р. у заяві до коменданта Тростянецького району просила не обкладати її

.....
податками, які вона не в змозі виплатити, бо її чоловіка ще в 1938 р. забрали органи НКВД (ДАВіО. ф. Р-1529, оп. 2, сп. 3, арк. 132). Як бачимо, на початку окупації селяни звертались з особистих питань до нової влади й розраховували на її підтримку та допомогу.

Відповідно до розпорядження румунської адміністрації складались спеціальні списки жертв репресій комуністичної влади із детальними описами репресованих та майна, що вилучалось у них внаслідок репресій. У звіті сільської управи села Даньківка Шпиківського району Тульчинського повіту всіх репресованих характеризували за пунктами: Прізвище, ім'я по батькові репресованого; Яке майно було у нього до репресії; Яке майно у нього забрали внаслідок репресії; Кому передано забране майно колгоспу чи продано; Якщо майно було продано сільрадою то кому, ім'я, прізвище покупця майна і ціна; Чи має покупець майна документи на нього, ким вони видані; Якщо майно репресованого було передано сільрадою сторонньому безкоштовно, то хто цим майном користується зараз. Всього у списку репресованих жителів села було зафіксовано 28 осіб (ДАВіО. ф. Р-1417, оп. 1, спр. 4, арк. 51-53).

Акцент на репресіях колишньої влади, негативний досвід радянської дійсності селян та румунська пропаганда про початок «нового життя» були одним із шляхів залучення населення до співпраці. Тобто місцеве населення пішло на співпрацю із румунською окупаційною адміністрацією не стільки через ідеологічний чинник, а в першу чергу незадоволення колишньою радянською владою та більшовицькі репресії. Також певна частина населення повірила у щирість намірів румунської адміністрації щодо покращення їх життя.

Перед вступом Румунії у воєнні дії вище керівництво держави непокоїлось через можливе утворення Української держави, тому із початком окупації було вирішено використати національно-патріотичних чинник на свою користь.

Ще в період підготовки Румунії до загарбницької війни сформувалась антиукраїнська складова її агресивної політики. Окупанти чудово розуміли, що для більшості місцевого українського населення вони були чужими та могли сприйматись як вороги. Таке сприйняття могло викликати спротив та перешкоджати експлуатації краю. Тому, щоб схилити до співпраці місцеве населення румунська адміністрація на початковому етапі окупації проводила ліберальну політику у суспільній сфері, лояльно ставилась до відновлення національного життя в краї та використовувала національно-патріотичних чинник у своїх інтересах.

Окупаційна адміністрація не забороняла використання національної української символіки, а навпаки – начальникам громад наказувалось вивісити на адміністративному будинку табличку з назвою громади та встановити український прапор. Наприклад, головою Шпиківського району було виявлено невиконання цього наказу деякими громадами, тому він видав попередження від 21 жовтня 1941 р., в якому зазначалось: «Попереджаю в останнє тих старост громад, які не мають табличок та прапорів, протягом 3-х днів вивісити та в дальнішому накази району виконувати точно. Хто не буде виконувати, на перший раз йому буде зменшено зарплату на 50 проц., на другий раз на 100 проц., а на третій раз буде звільнено з роботи» (ДАВіО. ф. Р-1417, оп. 3, спр. 1, арк. 228).

Національну символіку у вигляді українського прапора мали носити на одязі представники новоутвореної міліції. Про це йдеться у наказі №6 коменданта Шпиківської української національної повітової міліції від 12 серпня 1941 р., де зазначалось: «По всіх громадах повіту на кожну громаду (колишню сільську раду) утворити Українську Національну Народну Міліцію... Українська Національна Народна Міліція має носити на лівій руці вище ліктя опaskу синьо-жовтого кольору (національний прапор)». Крім того, у наказі були розписані обов'язки міліціонерів. Зокрема, одним із таких обов'язків було «працювати чесно й віддано Молодій Українській державі» (ДАВіО. ф. Р-1417, оп. 3, спр. 1, арк. 23). Однак, вже наприкінці 1941 р. румунська окупаційна влада не ставила питання про використання української національної символіки та прапора, а вимагала вживати лише румунську.

Для впровадження своєї окупаційної політики на території краю румунська адміністрація залучала до роботи у місцевих органах влади мешканців краю. Так, у списку новообраних сільських старост, писарів та членів сільської управи у селах Тростянецького району, станом на 25 жовтня 1941 р., всі 74 особи були місцевими жителями (ДАВіО. ф. Р-1529, оп. 3, сп. 45, арк. 37-39). Заробітна плата голови, його заступника й секретаря сільських управ Тростянецького району за період серпня 1941 – січня 1942 р. становила від 400 до 250 крб. у голови, 300 крб. у заступника голови та від 300 до 200 крб. у секретаря (ДАВіО. ф. Р-1529, оп. 1, сп. 145, арк. 20). Ставка сільських комендантів коливалась від 300 до 200 крб. (ДАВіО. ф. Р-1529, оп. 1, сп. 145, арк. 21). У той час як білий пшеничний хліб коштував 2 крб. 70 коп., м'ясо свині – 8 крб., сало – 15 крб., один літр молока – 80 коп., десяток яєць – 3 крб., один літр соняшникової олії – 12 крб., кілограм картоплі – 60 коп. (ДАВіО. ф. Р-1529, оп. 1, сп. 2, арк. 147). Члени сільських управ отримували й продовольчі пайки.

Тобто, ще однією з резонних причин йти на співпрацю з румунською окупаційною адміністрацією було звичайне бажання вижити в умовах війни та прогнати свою сім'ю в складних умовах окупації. Через об'єктивні причини важко точно визначити хто з таких людей йшов на співпрацю вимушено, а хто робив це усвідомлено та добровільно. Румунська окупаційна влада, в свою чергу, користувалась такою нестабільною ситуацією на свою користь, залучаючи до співпраці місцеве населення шляхом підкупу.

Оскільки головною метою окупації краю була його економічна експлуатація, румунській адміністрації потрібно було налагодити співпрацю з місцевим населенням у сільському господарстві. Для цього окупаційна адміністрація використовувала не лише ненасильницький, а й силовий метод. Єдиною метою такого методу було залучення всього населення до співпраці. Румунська влада упродовж перших місяців підтримувала функціонування колгоспів та радгоспів у тому вигляді, у якому вони були за радянської влади. Тож все працездатне населення було зобов'язане ходити на польові роботи. Губернатором Г. Алексяну 20 березня 1942 р. для осіб віком від 16 до 40 років була запроваджена обов'язкова трудова повинність. Надмірний робочий день був у сільському господарстві, особливо під час важливих сільськогосподарських кампаній, таких як посівна, обробіток технічних культур, жнива тощо. Населенню забороняли залишати село, а працювати виключно на польових роботах. (ДАВіО. ф. Р-1417, оп. 1, спр. 2, арк. 20). Зрозуміло, що за таких обставин місцеве населення змушено було йти на співпрацю. Люди керувались лише необхідністю виживання в умовах нестачі продуктів в період окупації, тому їх співпраця з румунською адміністрацією була вимушеною.

Висновки. Таким чином, румунська окупаційна адміністрація для виконання завдання нацистської Німеччини з економічного пограбування Вінниччини залучала до співпраці місцевих мешканців, використовуючи їх для організації роботи місцевої української адміністрації та праці у сільському господарстві. Значна частина українського селянства на початковому етапі румунської окупації йшла на співпрацю з новою владою, сподіваючись на покращення свого життя й послаблення репресій. Румунська окупаційна адміністрація у період встановлення своєї влади запроваджувала політику «нового порядку», лояльно ставилась до відродження на окупованій території українського життя та з пропагандистською метою організувала допомогу постраждалим у радянські часи людям. Однак, утвердивши свою владу, румунські окупаційні органи нещадно експлуатували населення краю та запроваджували політику румунізації, застосовуючи як ненасильницький (використовуючи пропаганду та підкуп населення) так і насильницький (використовуючи примус) методи впливу на людей.

Подяка. Авторка висловлює щире вдячність співробітникам Державного архіву Вінницької області та усім членам редколегії журналу за консультації, надані під час підготовки статті до друку.

Фінансування. Авторка не отримала фінансової підтримки для дослідження та публікації цієї статті.

Джерела та література:

Боган, С. (2012). Колабораціоністські органи правопорядку на Півдні України у 1941-1944 рр. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер. : Історія.* Т. 180. Вип. 168. С. 35-40.

Воловина, О., Плохій, С., Левчук, Т., Рудницький, О., Ковбасюк, А. & Шевчук, П. (2017). Регіональні відмінності втрат від голоду 1932–1934 рр. в Україні. *Український історичний журнал*, 2. С. 76-116.

Гальчак, С. (2018). *Поділля в роки Другої світової війни (1939-1945): монографія.* Вінниця : Меркьюрі-Поділля, 656 с.

ДАВіО – Державний архів Вінницької області.

Косик, В. (1993). *Україна і Німеччина у Другій світовій війні.* Париж; Нью-Йорк; Львів, 659 с.

Кучер, В., Потильчак, О. (2011). *Україна 1941–1944: трагедія народу за фасадом Священної війни.* К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова. 357 с.

Лисенко, О. (ред.). (2010). *Україна у Другій світовій війні: погляд з XXI ст.* Історичні нариси: у 2-х т. Т. 1. Київ : Наукова думка, 735 с.

Подкур, Р. (2012). «Великий терор» на Вінниччині (1937 - 1938 рр.): діяльність територіального апарату органів державної безпеки, стереотипи світогляду чекістів. *Злочини тоталітарних режимів в Україні: науковий та освітній погляд: Матеріали міжнародної наукової конференції* (м. Вінниця, 21-22 листопада 2009 р.). К. : НІОД. С. 54-76 .

Потильчак, О. (1997). *Економічний колабораціонізм в Україні в роки нацистської окупації (1941–1944): причини і прояви.* К.: УДПУ ім. М.П. Драгоманова. 29 с.

Шайкан, В. (2005). *Колабораціонізм на території рейхскомісаріату «Україна» і військової зони в роки Другої світової війни.* Кривий Ріг: Мінерал. 466 с.

Liudmyla I. Babii

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University
Postgraduate student (Ukraine)

The Policy of the Romanian Occupation Authorities Towards to Involve the Rural Population of Vinnitsia Region During the World War II

Abstract. The purpose of the article is to cover the policy of Romanian occupation authorities to involve in the cooperation of the Vinnitsia region rural population during the World War II. The formation of relations of the Romanian occupation administration with the local population is shown and the forms of involvement of residents of the region in cooperation are revealed. **The methodological basis** of the research is a combination of general scientific methods, such as methods of analysis and synthesis, and special-historical methods, in particular historical-typological and historical-systemic methods with the principles of historicism, systematicity and comprehensiveness. **The scientific novelty** of the article arose that for the first time in Ukrainian historiography an attempt was made to characterize the policy of Romanian occupation authorities to involve in the cooperation of the Vinnychina rural population during the Second World War. The reasons that prompted the local population to take such a step are analyzed and the ways in which the Romanian occupation authorities implemented their policy in the occupied territory are outlined. **Conclusions.** The fulfillment of the main task of the Romanian occupation administration in Transnistria, in particular Vinnychina, assigned to it by Nazi Germany, the economic exploitation of the region, required the involvement of the local population in this process. It is fair to admit that a certain part of the Ukrainian peasantry cooperated at the initial stage of the Romanian occupation, hoping to improve their lives under the new government and avoid the repressions that took place in the region during Soviet times. Under these circumstances, not all residents of the occupied territories should be defined as conscious collaborators. In implementing the policy of engaging Ukrainian peasants in the Vinnychina region in cooperation, the Romanian occupation authorities relied on propaganda in their actions, using research on the implementation of twenty years of Bolshevik policy in Ukrainian lands, the population's hopes for the revival of Ukrainian life and the formation of a Ukrainian state, and people's desire to survive in the difficult conditions of war. In the occupied areas, the Romanian administration used non-violent (emphasizing the repression of the Bolshevik authorities, actively using propaganda and bribery of the population) and violent (using coercion) methods against the population of Vinnychina.

Key words: World War II, Vinnychina, «Transnistria», occupation administration, collaborationism, cooperation.

References:

- Bohan, S.** (2012). Kolaboratsionistski orhany pravoporiadku na Pivdni Ukrainy u 1941-1944 rr. [Collaborationist law enforcement agencies in the South of Ukraine in 1941-1944.] *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly – Scientific works of the Black Sea State University named after Petro Mohyla*. Ser. : History. T. 180. Vyp. 168. S. 35-40. [in Ukrainian]
- DAViO** – Derzhavnyy arkhiv Vinnyckoji oblasti [The State Archive of Vinnitsia Region].
- Ghaljchak, S.** (2018). *Podillja v roky Drughoji svitovoji vijny (1939-1945): monohrafija. [Podillia during the World War II (1939-1945): monograph]*. Vinnycja: Merkijuri-Podillja, 656 s. [in Ukrainian]
- Kosyk, V.** (1993). *Ukrajina i Nimechchyna u Drughij svitovij vijni. [Ukraine and Germany in the Second World War]*. (R. Osadchuk (red. per.). Paryzh; Njju-Jork; Ljviv, 659 s. [in Ukrainian].
- Kucher, V., Potylchak, O.** (2011). *Ukraina 1941–1944: trahediia narodu za fasadom Sviashchennoi viiny [Ukraine 1941–1944: the tragedy of the people behind the facade of the Holy War]*. K.: Vyd-vo NPU im. M.P. Drahomanova. 357 s. [in Ukrainian]
- Lysenko, O.** (red.). (2010). *Ukrajina u Drughij svitovij vijni: poghljad z XXI st. [Ukraine in the Second World War: a view from the 21st century]*. Istorychni narysy: u 2-kh t. T. 1. Kyjiv : Naukova dumka, 735 s. [in Ukrainian].
- Podkur, R.** (2012). «Velykyj teror» na Vinnychchyni (1937 - 1938 rr.): dijajlnistj terytorialnogho aparatu orghaniv derzhavnoji bezpeky, stereotypy svitoghljadu chekistiv. [«The Great Terror» in Vinnychina (1937 - 1938): activities of the territorial apparatus of the state security agencies, stereotypes of the Chekists' worldview]. *Zlochyny totalitarnykh rezhymiv v Ukraini: naukovyj ta osvithnij poghljad: Materialy mizhnarodnoji naukovoji konferenciji* (m. Vinnycja, 21-22 lystopada 2009 r.). K. : NIOD. S. 54-76. [in Ukrainian].
- Potylchak, O.** (1997). *Ekonomichni kolaboratsionizm v Ukraini v roky natsystskoi okupatsii (1941–1944): prychny i proiavy [Economic collaborationism in Ukraine during the years of Nazi occupation (1941–1944): causes and manifestations]*. K.: UDPU im. M.P. Drahomanova. 29 s. [in Ukrainian]

Shaikan, V. (2005). Kolaboratsionizm na terytorii reichskomissariatu «Ukraina» i viiskovoi zony v roky Druhoi svitovoi viiny [Collaborationism on the territory of the Reichskommissariat "Ukraine" and the military zone during the World War II]. Kryvyi Rih: Mineral. 466 s. [in Ukrainian]

Volovyna, O., Plokhij, S., Levchuk, T., Rudnyckyj, O., Kovbasjuk, A. & Shevchuk, P. (2017). Regionaljni vidminnosti vtrat vid gholodu 1932–1934 rr. v Ukraïni. [Regional differences in losses from the famine of 1932–1934 in Ukraine]. *Ukrajinsjkyj istorychnyj zhurnal – Ukrainian historical journal*, 2. S. 76-116. [in Ukrainian].

Статтю надіслано до редколегії 02.07.2023 р.
Статтю рекомендовано до друку 20.08.2023 р.